

Intervenció del Sr. Carles Enseñat, president del Grup Parlamentari Demòcrata

Gràcies, senyora síndica,

Fa un any, i també en el marc del debat d'orientació política, vaig iniciar la meva intervenció interpellant als presents en aquesta Cambra amb les següents qüestions: Què necessita la ciutadania? Què demana, ara, la ciutadania? Ens trobàvem en un punt incipient, però esperançador, de fi de la pandèmia i els nostres conciutadans ens demanaven avançar, passar pàgina i tornar a impulsar accions i projectes encaminats a retornar a la via del progrés.

Un any després, avenç i progrés continuen sent peticions prioritàries de la ciutadania, a les quals tenim la responsabilitat de continuar donant resposta. Però, a la vegada, s'han modulats. Perquè aquest 2022 l'avenç s'ha accelerat, i ho ha fet amb un cert descontrol que ha generat diferents velocitats. Una situació que ha causat, i que pot seguir causant, desigualtats.

Així, tal com ho plasmen els indicadors, la majoria dels sectors del nostre país s'han recuperat dels efectes de la pandèmia més ràpid del previst. Tenim l'exemple d'aquest

estiu, en què hem celebrat haver retornat a dades del 2019 al sector turístic i comercial. La nostra economia creix per sobre de França i d'Espanya, i és probable que tanquem l'any amb un creixement del PIB per sobre de les previsions, fixades en el 6,3%.

Però, en paral·lel, hem de fer front a una important problemàtica social. De la manca de demanda, hem passat al xoc d'oferta. El conflicte bèl·lic a Ucraïna, la crisi energètica mundial, ha portat a una escalada de preus en el dia a dia que, sumat al problema inherent de l'habitatge a Andorra dels darrers anys, ha derivat en una pèrdua de poder adquisitiu per una part considerable dels ciutadans del nostre país.

Per tant, en aquest curs polític que comencem no és tant, en resum, una interpel·lació a seguir avançant, sinó a fer-ho des de l'equilibri i la igualtat. A no generar diferents velocitats en aquesta acceleració que estem vivint, a atendre els efectes secundaris d'aquesta i a preservar la igualtat d'oportunitats.

Perquè, a més, estem parlant d'un concepte que va més enllà de l'acció que tenim la responsabilitat de dur a terme els mesos que li queden a la legislatura, sinó que ha d'encaminar el model de país que volem per als anys a venir.

Cal ser ferm. I aquí hi trobarà el nostre suport, Sr. Cap de Govern, en les decisions per garantir l'equilibri, per garantir a tothom un accés digne a l'habitatge, sigui quina sigui la seva capacitat adquisitiva, i per frenar l'impacte que ha causat l'augment de l'IPC, sobretot a les economies familiars. Cal ser ferm i prendre decisions valentes. Decisions com la que fa més d'un lustre manté congelats els lloguers dels habitatges o la que s'ha fet aquest estiu aplicant la gratuïtat a tot el transport públic.

Decisions també com la que ha anunciat el cap de Govern aquest matí.

Celebrem l'elaboració d'un estudi sobre la capacitat de càrrega dels allotjaments turístics al país i de limitar-ne la seva proliferació fins que aquest estudi no estigui enllestit. El 'boom' dels darrers anys ha portat a un cert desgavell, fins i tot a l'especulació i canibalització del negoci, que de retruc ha agreujat la manca d'oferta d'un segment d'habitatge demandat per la població.

Ara el Govern actua fent un toc d'atenció necessari, que som conscients que no serà del gust de tothom, però no ens pot mancar valentia si volem realment incrementar l'oferta

d'habitatge i fomentar un turisme de qualitat, així com respectuós amb el medi.

Em referia fa uns instants a la cerca d'equilibris en un context d'acceleració del creixement. En la necessitat de detectar, i evitar, desigualtats. I en prendre accions fermes, valentes, en matèria d'habitatge, però també per pal·liar l'augment dels preus del consum. Tenim l'exemple del salari mínim, que aquesta legislatura ha passat dels 1.017 euros que teníem fixat el 2018, als 1.201 actuals. Xifra que, ja garantim, tornarem a augmentar a principis del proper any, igual que aquelles pensions inferiors al salari mínim. O també l'exemple de l'augment del 3,3% dels salaris inferiors al mitjà, que vam aplicar aquesta primavera, la reducció dels preus dels carburants per als transportistes o l'IGI superreduït per als productes d'higiene de primera necessitat.

Així, i queda demostrat amb les mesures preses, també amb les que prendrem properament, garantir l'habitatge i l'augment del poder adquisitiu de la ciutadania són dos pilars incontestables sobre els quals no podem escatimar esforços, sobre els quals caldria aspirar a assolir el màxim de consensos i compromisos tant entre la classe política com amb els agents econòmics i socials, tal com ens demanava la Síndica General per Meritxell. Considerem essencial que

vulguem ser, tots, part de la solució, i que no ens dediquem a posar llenya al foc que magnifiqui el problema. Que no contribuïm a generar més neguit a la ciutadania.

Diuen que són les males notícies les que més criden l'atenció, les que més venen i enganxen. Com les que parlen d'un hivern catastròfic i d'una crisi galopant, però com a responsables polítics no podem jugar amb la por dels ciutadans i utilitzar-la per engrandir el nostre rèdit polític o personal.

Habitatge i poder adquisitiu són dos pilars als quals s'hi ha de sumar el de la protecció del medi natural i un creixement sostenible de l'activitat, aspectes que van també vinculats amb la lluita contra el canvi climàtic. Aspectes que, a la vegada, s'entrelliguen amb les problemàtiques de l'habitatge, però que també esdevenen qüestions identitàries, que han escrit fins ara la nostra història i que estan cridades a marcar el rumb de país sobre el qual volem avançar.

El rumb ja el vam començar a traçar només iniciar-se la legislatura: vam treballar amb el col·lectiu dels joves un document històric que va culminar amb la declaració d'emergència climàtica a Andorra. Llançàvem un missatge

clar a tot el món i, en clau nacional, ens posàvem en alerta en la presa de decisions.

La declaració va tenir continuïtat amb l'acord de mesures d'eliminació i prevenció de l'amiant en edificis i equipaments públics, però molt especialment amb l'aprovació, l'estiu de l'any passat, de la taxa verda, que grava els hidrocarburs i que reverteix en beneficis mediambientals, així com en millores per a la ciutadania. L'exemple més clar, que ens ha posicionat com a país capdavanter (recordem que després d'altres han pres decisions similars), va ser oferir a la població un transport públic gratuït. Però també ha servit per triplicar el pressupost del programa Renova, que estimula l'eficiència dels edificis i que ha tingut un èxit de demanda espectacular. Un fet que demostra també el compromís dels nostres ciutadans amb la problemàtica mediambiental.

Ja aquest any, el passat mes de juny, un altre text que ens va tornar a projectar internacionalment va ser la llei d'economia circular, amb accions contundents per reduir la contaminació, el malbaratament i augmentar els nivells de reciclatge, que a la vegada insta a un canvi de model en els hàbits de consum de la població, teixit empresarial i administracions. Menys plàstics d'un sol ús o, fins i tot, zero

plàstics, menys residus, menys menjar tirat a la brossa, més consum de proximitat i més reutilització.

Finalment, ens queda una llei per aprovar també cabdal i que tancaria el cercle legislatiu vinculat amb la protecció del medi: la llei d'impactes ambientals, que estableix procediments d'avaluació en els projectes, per controlar els possibles impactes que poden tenir sobre el medi ambient. També reforçarà la vigilància i supervisió durant l'execució d'aquests projectes.

A tota aquesta tasca legislativa cal sumar l'executiva, com el recent decret de mesures d'estalvi energètic per a l'Administració. Mesures encarades a reduir el consum, a donar exemple i motivar la població en la necessitat d'estalvi. És indispensable que així sigui, perquè ens espera un hivern, si més no, incert. Ser responsables amb el consum és sinònim de reduir la nostra dependència amb l'exterior i d'estalvi a les llars, però també serveix per destensar FEDA, que aquest any ha aportat milions d'euros per evitar un augment desmesurat de les factures de la llum i la calefacció com el que han viscut els països veïns. Ens cal un estalvi energètic global almenys del 20%, de petits i grans consumidors. També perquè FEDA no es quedi sense

capital per fer inversions verdes en benefici del territori i de la població, com el futur projecte de parc eòlic al pic del Maià.

Per part del Grup Parlamentari Demòcrata sumem una altra acció. Ja avanço que, en el marc d'aquest debat d'orientació política, presentarem una proposta de resolució per tal que, d'acord amb el que preveu la Llei 7/2019 de conservació del medi natural, de la biodiversitat i del paisatge, el Govern creï, conjuntament amb els comuns, els parcs naturals escaients per assegurar la conservació dels espais més valuosos del nostre territori. Així mateix, instarem el Govern i comuns a desenvolupar plans de gestió i d'aprofitament dels boscos per fomentar, precisament, l'economia circular, i també reduir els riscos naturals associats a una mala gestió d'aquests, com poden ser els incendis.

Confio que la resta de grups parlamentaris se sumaran a la proposta de resolució.

Senyores i senyors consellers,

Ja m'he referit, i crec que suposo que la majoria hi estarà d'acord, que en la protecció del medi ambient i a l'aposta per un creixement harmònic s'hi entrelliga la problemàtica de

l'habitatge. La problemàtica entesa des de la demanda a l'alça d'una tipologia d'immobles que ha derivat en una construcció desmesurada, la qual afecta en major o menor mesura totes les parròquies. Una situació que ha arribat molt de cop, i que posa en qüestió el nostre model de país cultivat al llarg dels segles, així com la imatge que volem projectar a l'exterior de país que viu del seu entorn natural. A la vegada, també pot posar en risc, ho deia aquest matí el cap de Govern, la nostra capacitat de càrrega i la qualitat dels recursos i serveis que podem oferir (com la sanitat, l'aigua, les carreteres o la gestió dels residus), a conseqüència d'un creixement també desmesurat de la població.

Per tant, no podem més que celebrar l'anunci del cap de Govern de la presentació d'una llei que marqui directrius d'ordenació perquè, en el termini d'un any, els comuns aprovin estudis de capacitat màxima, adequant els recursos i les infraestructures a les necessitats actuals i futures. També celebrem que, mentre aquest procés es desenvolupi, les llicències d'edificació quedin condicionades a un informe favorable per part dels ministeris d'Urbanisme i Medi Ambient, amb algunes excepcions com els habitatges de lloguer: per lògica pura.

En aquest punt els grups parlamentaris que donem suport al Govern hi afegim una mesura més. Si demanem valentia a l'acció executiva, som nosaltres els primers que hem de donar exemple.

Així, estem treballant un conjunt d'esmenes al projecte de Llei d'economia digital que, en el seu contingut modifica la Llei qualificada d'Immigració, per tal d'introduir mecanismes que filtrin, des de la coherència de les necessitats del país i l'equilibri amb el que ja tenim i funciona, també des de la sostenibilitat, la inversió estrangera que arriba a Andorra.

Encara ens trobem en fase de treball, però ja puc avançar que algunes de les mesures tindran relació amb la xifra d'inversió en actius andorrans que han de fer els residents passius al país, fent especial èmfasi en la inversió en béns immobles (que contribueix a engrandir l'activitat de la construcció, i no precisament a preu assequible). Les mesures també aniran en la línia de modificar el percentatge de participació en una societat andorrana pels qui vulguin una autorització d'immigració per a una activitat per compte propi, així com sobre l'import del dipòsit que han d'efectuar prop de l'AFA.

Són mesures per limitar l'especulació, millorar la qualitat de la inversió que ens arriba, apostar pel valor afegit i fomentar el vincle d'aquests inversors amb Andorra. Nosaltres els oferim un país amb una elevada qualitat de vida, ple d'oportunitats, facilitats d'inversió i fiscalitat moderada, que ells ens han de compensar amb un compromís real tant pel que fa a la seva residència com amb els seus negocis personals.

Compartim, en aquest sentit, les paraules d'aquest matí del cap de Govern: nosaltres no apostem per limitar el creixement, no creiem en la fórmula que professen alguns de tornar a l'Andorra idíl·lica -o onírica- de fa dècades, o la que reivindica llençar-ho tot i fugir endavant. Apostem per un creixement en equilibri i per reequilibrar-lo si així s'escau, per prosseguir el camí que vam impulsar amb l'obertura econòmica perquè ens enforteix com a país i contribueix a un pressupost més diversificat, però també defensem que cal actuar sobre els efectes secundaris negatius que aquesta pugui tenir.

I un d'aquests efectes és la manca d'oferta d'habitatge per a una part molt important de la població. És un tema àmpliament tractat -centra bona part del meu discurs-, avaluat i discutit aquesta legislatura, al qual mai, mai hem

girat l'esquena. En línies generals, el que s'està construint no està en equilibri amb la demanda real de la majoria dels conciutadans, que no es poden permetre anar a viure a una llar d'alt luxe. Són ritmes, velocitats diferents tal com m'he anat referint, motivats per l'acceleració de l'economia, que generen desigualtats. Cal reparar-les. Perquè l'oferta hi sigui per a tots els segments del país.

No hi ha receptes miraculoses ni una solució única amb l'habitatge, ens recordava el cap de Govern, perquè som davant un problema complex que no atén a solucions simples.

Només cal mirar el nostre entorn, ningú té la vareta màgica. Però també és cert que cal ser més "àgils i contundents", tal com ens va reclamar la senyora síndica per Meritxell. Li hem fet cas i en aquests més de tres anys de legislatura hem pres mesures que han permès garantir l'habitatge a una part de la població. Congelant els lloguers no més enllà de l'IPC, per exemple; però també prorrogant els contractes de lloguer; incrementant els ajuts per accedir al lloguer; aplicant bonificacions per a la rehabilitació d'habitatges destinats al lloguer; afavorint el canvi d'ús a favor dels habitatges de lloguer; o la possibilitat per als comuns de rebaixar la cessió obligatòria al 0%. També, i ho vam aprovar en aquesta

Cambra, donant seguretat jurídica al sector a través de la creació de l'Institut Nacional de l'Habitatge. I també, construint pisos a preu assequible com els que s'estan fent a Borda Nova o arribant a acords amb privats com els que han permès oferir pisos per a persones amb risc d'exclusió social a Casa Aristot Mora.

I, també, si els grups parlamentaris votem a favor del Projecte de Llei d'actuacions urgents en matèria de desenvolupament econòmic, d'habitatge i d'educació, destinant vora 20 milions d'euros a la compra de pisos buits i al lloguer d'habitatges buits per posar-los al mercat a preu assequible. Perquè el sector públic pugui dur a l'equilibri la demanda que el sector privat no cobreix en l'actualitat.

No vull oblidar-me, dins d'aquesta llista, de la limitació a la proliferació dels allotjaments turístics anunciada pel cap de Govern i que abans ja m'hi he referit.

Així mateix, els propers dies entrarà a tràmit una nova Llei de mesures urgents per garantir almenys un any més la congelació dels contractes de lloguer i donar un respir a les famílies en un any especialment complicat d'augment de preus. Mantenint, això si, un conjunt d'excepcions per, en certes casuístiques, afavorir els propietaris que ja fa cinc

anys que fan esforços derivats de l'aplicació de les respectives lleis de mesures urgents.

En una situació semblant, però aquí també afegint la transcendència que es tracta d'un problema que es farà encara més gros al futur, que afecta adults, però sobretot joves i fins i tot els fills d'aquests joves, és el de les pensions. Crec que ningú pot, ni hauria de qüestionar -si fos així, els hem de posar al mateix calaix dels qui neguen l'evidència del canvi climàtic-, que les pensions de jubilació, més concretament el fons que les custodia, s'està esgotant. Ho reiteren des de la CASS i ho confirmen experts de diferents ideologies consultats pels grups parlamentaris: si no s'actua, arribarà un moment que la situació serà irreversible. I tot el que no sigui actuar ja, és un acte d'irresponsabilitat.

Perquè si es pren la decisió còmoda de no tocar res per por a les conseqüències socials, en menys de 20 anys serà l'Estat qui haurà d'assumir tot el dèficit del fons de pensions i es trobarà en la disjuntiva de si continuar pagant-les, a raó de centenars de milions d'euros l'any, o no pagar-les. Si no les paga, tothom ens quedarem sense pensions; si les paga, potser ens quedarem sense inversió en escoles, en hospitals, en carreteres o en ajudes socials.

Per això, des del Consell General, la totalitat dels grups parlamentaris vam agafar les regnes i vam impulsar una comissió per a la sostenibilitat de les pensions, que posteriorment va derivar en una comissió especial de seguiment, la qual tinc l'honor de presidir. S'ha fet un treball excel·lent i constructiu, un exemple a seguir per a qüestions cabdals de país, que ara ha de plasmar-se en decisions i mesures que encarrilin la situació, algunes de les quals estic convençut que veuran la llum aquest mateix any.

Senyora síndica,

Abans de finalitzar, m'agradaria anar una mica enrere, però també una mica endavant. Una mica enrere per fer balanç de tota la feina legislativa duta a terme, i una mica endavant, per posar negre sobre blanc a tot el que ha de venir abans que el cap de Govern anunciï la dissolució del Consell General.

He fet ja fa uns minuts un repàs pels textos de més calat aprovats en matèria de medi ambient i polítiques mediambientals, no m'estendré més en aquest punt. També he parlat de les lleis per prorrogar els contractes de lloguer

o les que incrementen el salari i les pensions dels ciutadans del nostre país.

Junt amb aquestes, m'agradaria que d'aquesta legislatura en quedés la petjada de lleis com la que va validar que ens convertíssim en el 190è país en entrar al Fons Monetari Internacional o la llei de transparència i accés a la informació pública, que garanteix el dret dels ciutadans a l'accés a la informació i publicitat de les administracions, i que fa un pas molt gran en la lluita contra la corrupció dels càrrecs públics i alts càrrecs. També la llei d'aplicació de sancions internacionals, que ens va alinear amb la comunitat internacional en l'aplicació de sancions econòmiques a Rússia i amb la qual vam alçar la veu a favor de la pau i de la fi del conflicte bèl·lic a Ucraïna. O la llei, aprovada fa uns mesos, per a l'aplicació efectiva de la igualtat de tracte i d'oportunitats, i a la no-discriminació entre dones i homes, una llei moderna i capdavantera per acabar amb qualsevol mena de desigualtat de gènere.

O l'acord de Joventut, amb accions, consensuades per donar resposta a la realitat i a les necessitats concretes de la joventut d'Andorra; i la llei de Protecció Civil, per coordinar la resposta davant possibles catàstrofes o emergències.

Deixo per al final, també tenint en compte el seu ordre temporal d'aprovació, el Codi de Família, que ve a resumir o englobar el sentit, el rumb, de la tasca que des del nostre Grup Parlamentari hem volgut professar a aquesta legislatura: fer d'Andorra un país amb una societat moderna, que vetlla pel lliure desenvolupament de la ciutadania i posa la persona, en tota la seva diversitat, al centre de les seves polítiques.

Esperit que no volem perdre de vista, en cap cas, en els textos que properament debatrem en aquesta Cambra.

Com la proposta d'acord de Salut Mental, que vam presentar els grups de la majoria, perquè volem donar resposta al context actual d'augment de persones amb patologies relacionades amb la salut mental, en totes les franges d'edat, i acompanyar les seves famílies i persones properes. O el recent entrat a tràmit projecte de llei de mesures per al treballador per compte propi, una repetida demanda del sector que els permetrà millorar en els seus drets i protecció, i equiparar-se en molts punts amb els assalariats, així com crear noves figures fruit de la demanda actual, com el treballador per compte propi dependent.

També les vinculades amb la Justícia i el dret de la ciutadania a poder-hi accedir, com són la modificació del

Codi Penal, per adaptar-lo a les directives internacionals i per incloure noves infraccions i delictes vinculats amb les noves tecnologies, protegint així ciutadans i empreses.

I la Llei Òmnibus de Justícia, un important treball consensuat perquè la Batllia sigui més eficaç i pugui posar fil a l'agulla al retard i bloqueig que viu per l'acumulació de processos pendents. La Llei agilitzarà i farà més eficients les normes de funcionament i del seu personal, acompanyant-ho amb la creació de 25 noves places. A més, té en un dels seus punts més destacats, la possibilitat d'aplicar ordenances penals, judicis ràpids, per a delictes més greus, en aquest objectiu de fer més ràpida i efectiva així la secció penal.

També m'agradaria destacar el Projecte de Llei de mesures per a la reforma de la imposició directa, perquè cap empresa amb beneficis s'escapi de pagar impostos, en aquest cas l'Impost de Societats, text que s'emmarca en aquest objectiu al qual m'he anat referint d'equilibrar les diferents velocitats de creixement que estem vivint al país i en atendre les desigualtats que es puguin generar.

També vull fer esment de l'Estatut de l'Artista, fruit d'un treball consensuat entre tots els grups del Consell General, per normalitzar i regular la seva activitat professional, a la

vegada que establir un marc legal que els asseguri les condicions necessàries per al desenvolupament de la seva activitat.

I, finalment, el projecte de llei del pressupost pel 2023. El text que tancarà el cercle, el punt final de la legislatura. El text de conclusió i el text de declaració d'intencions, que mirarà endavant, però que també serà un reflex de tot allò que porta al darrere. Perquè marcarà la línia i l'acció política de l'any vinent, i ho farà gràcies al rigor i bona gestió de les finances públiques dels darrers tres anys, que ens ha posicionat com a país resilient, sòlid, que inspira confiança a la comunitat internacional. Això per una banda i, per l'altra, és el reflex d'aquest esperit i caràcter centrista del Govern i grups que li donem suport, que busca l'equilibri en el benefici i en les millores col·lectives de tota la societat, empreses i entitats que configuren Andorra.

Un esperit que hem volgut -i confiem haver aconseguit- injectar a tota la legislatura.

En total, almenys una vintena de textos ens esperen durant aquests mesos vinents, i per respecte als ciutadans i a l'Andorra que estimem i volem, cal que els tirem endavant.

Ja finalitzo senyora síndica.

El cap de Govern ens recordava aquest matí unes paraules de Zweig: la història no és sempre històrica i sovint concentra els esdeveniments més importants en períodes molt breus i condensats de temps. La història és, en definitiva, capritxosa i inapel·lable i els darrers anys n'hem tingut el millor exemple: ens ha portat, de manera molt concentrada, una pandèmia mundial, un conflicte bèl·lic de dimensions que creiem impensables en ple segle XXI, un agreujament extrem del canvi climàtic, i una inflació que feia dècades que no es veia.

Zweig tenia raó, no es pot comptar amb un transcurs lineal de l'esdevenir, ni molt menys alterar la seva amplitud temporal.

No podem canviar la història, però sí que podem escriure el relat de la història. Som nosaltres els qui li donem cos i els que la modulem amb la nostra manera d'encarar els esdeveniments.

La història és capritxosa, però és nostra. I nosaltres, els ciutadans d'Andorra, escrivim aquesta legislatura el relat de la història d'Andorra que vol ser verda, sostenible, respectuosa amb el seu territori i que combat l'emergència climàtica. L'Andorra que compta amb una societat oberta i moderna, plural, solidària i respectuosa. L'Andorra de la

qualitat de vida i de la igualtat d'oportunitats. L'Andorra resilient, que teixeix mecanismes de suport a la seva població en els moments de dificultats. L'Andorra que aprèn de les situacions difícils i que n'extreu oportunitats per evolucionar.

L'Andorra del progrés que ensenya al món les seves especificitats, però que ho fa defensant l'ordre multilateral internacional. L'Andorra amb història, amb cultura, amb identitat pròpia, però oberta al dinamisme i al progrés social i econòmic. En definitiva, l'Andorra del seu passat, l'Andorra del seu present, amb tots nosaltres, i l'Andorra del futur que deixarem als nostres fills.

Gràcies, senyora síndica.